

FELNŐTTKÉPZÉSI KIHÍVÁSOK

- A felnőttkori tanulás alatt azok a formális és informális – általános vagy szakmai – tanulási tevékenységek értendők, amelyeket felnőttek végeznek az alapfokú oktatás és képzés befejezése után. Célja az egyén foglalkoztatási kilátásainak javítása, a személyes vagy szakmai fejlődés, vagy új készségek megszerzése.
- 2030-ig a számítógéppel való interakcióhoz, a kreatív gondolkodáshoz, az adatok és információk elemzéséhez, valamint a szervezeten kívüli személyekkel való kommunikációhoz kapcsolódó készségek iránti igény nő a leginkább ([OECD 2023](#)).
- Az Európai Unió számos programot indított és több intézkedést hozott a felnőttképzés, a munkaerőpiaci igényelte új készségek és képességek fejlesztése érdekében.
- Az Egyéni Tanulási Számla (ETSZ) nem pusztán pénzügyi eszköz, hanem a felnőttkori tanulásról való innovatív gondolkodásmód és szemlélet.
- Az ETSZ rendszerében a felnőttkori tanulás támogatása a képzőktől és a képzésektől a tanulók felé mozdul el: a tanulók maguk választják ki és finanszírozzák a számukra legmegfelelőbb képzéseket.

A Képviselői Információs Szolgálat Infojegyzete bemutatja a munkaerőpiaci készségekkel kapcsolatos aktualitásokat és kihívásokat, az Európai Unió felnőttképzést érintő legutóbbi programjait és intézkedéseit, valamint a felnőttképzést támogató pénzügyi eszközt, az egyéni tanulási számlát (ETSZ).

Bevezetés

A 21. századi társadalom és gazdaság számos folyamata jelzi és követeli meg, hogy egyre több felnőtt és egyre gyakrabban vegyen részt át- és/vagy továbbképzésben (reskilling and upskilling). A technológiai fejlődés (digitalizáció, robotizáció, mesterséges intelligencia (MI) stb.) indukálta kihívások, az újfajta tudás- és készségigények a munkáltatók részéről, a munkaerőpiacon töltött idő meghosszabbodása, a szakmaváltás kényszere a karrierút során mind azt jelzik, hogy változnak a foglalkozások és a munkavégzési formák, amelyek újfajta készségeket és képességeket igényelnek az egyének részéről.

KÉPESSÉGEK ÉS KÉSzsÉGEK

Az OECD felnőttek kompetenciáját vizsgáló [PIACC](#) (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) **programja** keretében eddig két felmérés ([2013](#) és [2022/23](#)) készült az információfeldolgozás három – írás-olvasás, számolás, kritikus gondolkodás – készsége terén. A 31 ország 160 ezer személyt vizsgáló friss felmérése azt jelzi, hogy a felnőttek írás-olvasási és számolási készsége az elmúlt évtizedben a legtöbb OECD-országban romlott vagy stagnált. A visszaesés különösen látványos volt az alacsony iskolai végzettségű felnőttek körében. Tizenegy ország (Chile, Horvátország, Franciaország, Magyarország, Izrael, Olaszország, Dél-Korea, Litvánia, Lengyelország, Portugália és Spanyolország) minden készségterületen folyamatosan az OECD-átlag alatt teljesít. A mindhárom területen legjobban teljesítő országok pedig Finnország, Japán, Hollandia, Norvégia és Svédország.

A munkavállalók egyharmada esetén tapasztaltak a készségek, és végzettségek terén a munkaerő kínálat és kereslet között meg nem felelést ([skills mismatch](#)). Számos országban a társadalmi-gazdasági szülői háttér erősen meghatározza az adott felnőtt írás-olvasási készségeit, leginkább Izraelben, Svájcban és Magyarországon, legkevésbé Spanyolországban ([OECD 2024](#)).

Az OECD előrejelzése szerint 2019 és 2030 között a számítógépekkel való interakcióhoz, a kreatív gondolkodáshoz, az adatok és információk elemzéséhez, valamint a szervezeten kívüli személyekkel való kommunikációhoz kapcsolódó készségek iránti kereslet fog a leginkább növekedni ([OECD 2023](#)).

A [2. Európai készség és szakma felmérés](#) azt vizsgálta, hogy a digitalizáció milyen hatással van a munkahelyek jövőjére és a munka változó természetére, a Covid-19 milyen hosszútávú hatással bír az EU digitális készségigényére, valamint a digitális és távoktatás új formáira ([CEDEFOP 2022](#)).

Az **MI munkahelyek átalakulására tett hatása** nemcsak a technikai lehetőségektől, hanem a sikerét lehetővé tevő emberi készségektől és hozzáállástól is függ. Az MI eszközök használatának gyors terjedése miatt elengedhetetlenné válik a készségfejlesztés, az átképzés, és az MI-műveltségbe való befektetés ([CEDEFOP 2024](#)). Négy vezető gazdaságot (USA, UK, Kanada, Ausztrália) vizsgálva egy [tanulmány](#) megállapította, hogy a munkáltatók a technológiai fejlődés igényelte új készségeket nagyra értékelik, de emellett az öt legkeresettebb készség (kommunikáció, ügyfélközpontúság, vezetői készség, precizitás, együttműködés) továbbra is humán jellegű. A generatív MI-hez való [alkalmazkodás](#) során a technikai jellegű készségek és tudás elsajátítása mellett a jövőben is szükség van olyan, ún. soft skillre, mint a kommunikációs készség, a problémafelismerés és -megoldás.

UNIÓS PROGRAMOK ÉS INTÉZKEDÉSEK

Az [Európai Oktatási Térségre](#) (EOT) vonatkozó uniós kezdeményes egyik fontos területe a felnőttoktatás. Az Európai Bizottság felvázolta azokat a dimenziókat, eszközöket és keretrendszert, amelyek mentén és segítségével az EOT-t megvalósítani kívánja ([COM\(2020\) 625 final](#)). „A Tanács állásfoglalása az oktatás és képzés terén az európai oktatási térség létrehozása érdekében és azon túlmutatóan folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről (2021–2030)” című dokumentum ([2021/C 66/01](#)) stratégiai prioritásainak egyike **a mindenki számára elérhető egész életen át tartó tanulás és mobilitás** megvalósítása. Ebben célként határozták meg, hogy 2025-re a 25–64 éves lakosság 47 százaléka vegyen részt felnőttoktatásban a megelőző 12 hónapban, majd ezt a célt **2030-ra 60 százalékra emelték** ([2021/C 504/02](#)). Utóbbi dokumentum tanácsi

állásfoglalás **a felnőttkori tanulásra vonatkozó új európai cselekvési programról (2021–2030)**, amely holisztikus, és összkormányzati megközelítést alkalmazó nemzeti készségfejlesztési stratégiák kidolgozására ösztönöz.

Az ötéves, 2020-ban meghirdetett, a fenntartható versenyképességet, a társadalmi méltányosságot és az ellenállóképességet (rezilienciát) célzó **Európai Készségfejlesztési Program (EU Skills Agenda)** fő célja, hogy az egyének és a vállalkozások egyre több és jobb készségeket fejlesszenek ki. A program – többek között – támogatást nyújt abban, hogy az emberek folyamatosan fejleszteni tudják a készségeiket, illetve meghatározzák azokat a pénzügyi eszközöket, amelyekkel ez elősegíthető. A 12 intézkedése között szerepel **az egyéni tanulási számlákkal kapcsolatos kezdeményezés, a mikro-tanúsítványok bevezetése és az új Europass-platform létrehozása**.

2023 májusától egy éven át tartott a [Készségek Európai Éve](#), amelynek [értékelése](#) során megállapították, hogy több mint kétezer kezdeményezés valósult meg, megerősödött a tagállamok közötti együttműködés és hogy a készségek fejlesztésére stratégiai eszközként kell tekinteni a jövőben. Az év során 3,5 millió ember vett részt képzésben, 2500 fölé nőtt a [Pact for Skills](#) hálózatban résztvevő vállalatok, intézmények száma. Jelenleg 15 tagállam kap uniós támogatást az egyéni tanulási számla (ETSZ) kidolgozására és 2021–2027 között 65 milliárd eurót fordítanak az ESZA+ és a Helyreállítási Eszköz forrásaiból a készségekbe történő beruházásra ([EC, DG EMPL, 2024](#)). (A Készségek Európai Évéről lásd még: [Infotabló 2023/30.](#))

Az [Oktatási és Képzési Figyelő](#) (Education and Training Monitor) 2024-ben [megállapította](#), hogy a felnőttkori tanulásban való részvétel alacsony (2022-ben 39,5% volt) és a haladás lassú. A részvételi arány nagy különbségeket mutat a tagországok között, a legkisebb az arány Bulgáriában (9,5%), a legmagasabb Svédországban (66,5%), Magyarország a második helyen állt (62,2%). Különösen alacsony a részvétel a felnőttek azon célcsoportjaiban, amelyekben leginkább szükség lenne a felnőttkori tanulásra.

A munkaerő- és a készséghiány számos területen és ágazatban okoz problémát az uniós munkaerőpiacon és az egyes tagállamokban. Az Eurobarometer 2023-as, a **kis- és középvállalkozások (kkv) körében végzett felmérése szerint** ([Flash Eurobarometer 529](#)) a vállalkozások 82 százaléka szerint nagyon fontos a megfelelő képességekkel rendelkező munkavállaló a cég modelljében, 75 százalékuk készséghiánnyal néz szembe, illetve öt kkv-ból négy nehezen talál adott pozícióra megfelelő készségekkel rendelkező munkaerőt. Az európai kkv-k szerint a jövőben az ún. soft skillekkel és a digitális készségekkel rendelkező munkaerőre lesz szükség leginkább.

Legutóbbi intézkedésként a **Bizottság 2024. márciusában cselekvési tervet terjesztett elő** ([COM\(2024\) 131 final](#)). Öt területen, köztük a képességfejlesztés, a képzés és oktatás támogatása terén határozott meg [intézkedéseket](#). Az Európai Unió Tanácsa 2024. december 2-án következtetéseket [hagyott jóvá](#) a munkaerő- és készséghiány kezelése céljából ([15463/24](#)). A Tanács felszólítja a tagállamokat a képzés és az oktatás támogatásának fokozására, különösen a munkaerőpiacon jelenleg alulreprezentált csoportok (nők, az alacsonyan képzettek, idősebb munkavállalók, a fiatalok, az etnikai kisebbségekhez tartozó emberek és a fogyatékkal élők) körében. A 2025. március 5-én aláírt [Készségek Uniója](#) ([COM\(2025\) 90 final](#)) című EB kezdeményezés azt szeretné elérni, hogy mindenkinek legyen lehetősége szilárd készség alapokat kialakítani, át- és továbbképzésekben részt venni, biztosítva legyen a készségáramlás és a tehetségek vonzás és megtartása az európai versenyképesség növelése érdekében.

EGYÉNI TANULÁSI SZÁMLA (ETSZ)

Az ETSZ egy olyan **eszköz, amely egyéni képzési jogosultságot biztosít** az adott ország minden felnőttkorú egyéne számára. Az „*egyéni képzési jogosultság: az egyén rendelkezésére álló személyes költségvetéshez való hozzáférés joga a munkaerőpiaci szempontból releváns, finanszírozásra jogosult képzés, pályaaorientáció és tanácsadás,*

készségfelmérés, illetve -értékesítés közvetlen költségeinek fedezésére” ([2022/C 243/03](#)). Az ETSZ egy **személyes számla**, amely lehetővé teszi, hogy az egyének a jogosultságukat felhalmozzák, és bármikor, az általuk leghasznosabbnak vélt képzési, tanácsadási vagy értékesítési lehetőségre fordítsák – a nemzeti szabályokkal összhangban – saját választásuk és döntésük alapján. A jogosultságok felett az egyén rendelkezik. A jogosultság „**hordozható**”, az egyszer már megszerzett jogosultságok az érintett személy birtokában maradnak a munkaerőpiaci változások, átmenetek során is (pl. a munkahelyek közötti, a munkahelyről a tanulásba vagy a foglalkoztatásból a munkanélküliségbe történő, valamint az aktivitás és az inaktivitás közötti átmenet). A rendszer része egy **támogató keret** biztosítása, mely tanácsadást, a minőségi képzések, valamint a pályaaorientációs és értékesítési lehetőségek nemzeti nyilvántartását, az ETSZ-t támogató, egységes nemzeti digitális portál létrehozását és fizetett tanulmányi szabadságot foglal magába.

Az egyéni tanulási számla már működő legismertebb példája a francia [Compte Personnel de Formation](#), (CPF). Tíz éve létezik, és a munkaerőpiacra belépő minden munkavállaló számára elérhető. Az egyének online platformon keresztül jelentkeznek valamely általuk kiválasztott képzésre. 2015 óta mintegy 20 millió számlát aktiváltak, ez közel fele a francia 15–64 éves munkavállalók számának. 2021-ben a képzésben résztvevők száma 2019-hez képest megnégyszereződött, meghaladta a kétfélmillió főt ([OECD, 2019](#)).

Hazánkban 2023 január és 2024 május között zajlott le az „**Egyéni Tanulási Számla rendszerének kialakítása és megvalósítása Magyarországon (HUN-ILA)**” nevű projekt. Ennek [értékelése](#) során elhangzott, hogy a jelenlegi képzési és finanszírozási rendszereket kiegészítő eszköz alkalmazásáról van szó. Az ETSZ az egész életen át tartó tanulás új megközelítését jelenti, a célzott készségfejlesztés kultúráját alakítja ki, és a pénzügyi korlátokat is kezelni kívánja. Az ETSZ egy keresletvezérlő, minőségi indikátorokon alapuló felnőttképzési rendszer eleme. A projekt szakértői kidolgozták a

bevezetés koncepcióját és meghatároztak egy ütemtervet is. Az ETSZ bevezetésének célcsoportja a 18–65 év közöttiek, ezen belül nyolc csoportot emeltek ki.

Forrás: [Infoszolq/Antal, 2024](#)

Egykapus digitális portál létrehozását javasolják, amelyet döntéstámogató eszközökkel, információszerzési lehetőségekkel szükséges kiegészíteni. A választható képzéseket és a képzési szolgáltatókat egy jól áttekinthető, kereshető, összehasonlítást lehetővé tevő nyilvántartásban kell megismerhetővé tenni. Kulcskérdés a személyi feltételek biztosítása, a módszertanilag felkészült oktatók és a minőségi tananyagok rendelkezésre állása. A 2025. június 30-ig tartó előkészítő szakasz feladatai az ETSZ irányító

testület létrehozása, a jogszabályi háttér kialakítása és a részletes projekt tervet kidolgozó operatív csapat felállítása.

Az ETSZ mellett az egyéni tanulást támogató, személyhez és nem pozícióhoz kötött **más eszközök is léteznek**. Ilyen a képzési célú egyéni megtakarítási számla, melyre az Egyesült Államokban (Lifelong Learning Accounts (LiLAs)) és Kanadában (learn\$save) találunk példát, vagy a képzési utalvány/voucher Belgiumban (Opleidingscheques), Németországban (Bildungsprämie) vagy Portugáliában (Cheque formação). A voucher anyagi forrását az állam közvetlenül vagy újraelosztás útján (pl. adókedvezménnyel) biztosítja, amit az egyén is kiegészíthet ([OECD, 2019](#)).

Az ETSZ eszközehez szorosan kapcsolódik a **mikrotanúsítványok rendszere** is. A vonatkozó Tanácsi ajánlás ([2022/C 243/02](#)) szerint a mikrotanúsítvány kis tanulási egységek elvégzését követően a tanuló által megszerzett tanulási eredményeket igazoló dokumentum, ami a tanuló tulajdonát képezi, megosztható és hordozható. Olyan tanulási eredményt, munkaköri kompetenciát, készséget igazol, ami a munkaerőpiacon önmagában is jól hasznosítható Tartalmát és a kiállítás feltételeit Magyarországon a [39/2024. \(XII. 2.\) KIM rendelet](#) rögzíti.

Források:

- [Do Adults Have the Skills They Need to Thrive in a Changing World?](#), OECD Skill Studies, 10 Dec 2024
- [OECD Skills Outlook 2023](#), 6 November 2023
- [Skills empower workers in the AI revolution](#), Policy Brief, CEDEFOP, 2024
- [The Pearson Skills Outlook: Power Skills](#), 30 November 2022
- A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, Munkaerő- és szakemberhiány az EU-ban: cselekvési terv [COM\(2024\) 131 final](#)
- A Tanács ajánlása (2022. június 16.) az egyéni tanulási számlákról ([2022/C 243/03](#))
- dr. Pusztai Zsuzsanna: Egyéni Tanulási Számla rendszerének kialakítása és megvalósítása Magyarországon, [erasmusplusz.hu](#), 2024. szeptember 12.
- Antal Eszter: [A hazai felnőttképzés eredményei és programja](#), FSZOE találkozó, 2024. március 22.

Készítette: Kardos Krisztina
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolq@parlament.hu

infoszolq

Internet: www.parlament.hu/infoszolq
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolq/
Telefon: (1) 441-6486